

กามนิต-วาสิฏฐี

พลังแห่งวรรณศิลป์ & จินตนาการ

บัญชา ธนบุญสมบัติ

buncht@mtec.or.th

ตีพิมพ์ครั้งแรกในคอลัมน์ มิติคู่ขนาน นสพ. กรุงเทพธุรกิจ เช้าวันพฤหัสบดี เสาร์ 16 ตุลาคม 2547

ตีพิมพ์รวมเล่มในหนังสือ Know How & Know Why : มิติคู่ขนาน สนพ. สารคดี

เห็นเรื่อง กามนิต ในเวอร์ชันล่าสุดที่เป็นการ์ตูน ผมก็ตลยอ่านรวดเดียวจบ และแม้เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นภาพลายเส้นง่าย ๆ สไตลน่ารักตามสมัยนิยม แต่ถ้อยความอันโดดเด่นก็ทำให้คิดถึงหนังสือชุดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผมมากในวัยเด็ก นั่นคือ กามนิต ฉบับของครูเหม เวชกร ส่วนฉบับของท่านเสฐียรโกเศศและนาคะประทีปนั้น เพิ่งมาได้อ่านเมื่อพ้นวัยเด็กไปนานแล้ว

ผมเองนั้นไม่รู้ประวัติของเรื่องนี้มาก่อน และเข้าใจไปว่า กามนิตน่าจะเป็นนวนิยายของไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย เพราะท่านเสฐียรโกเศศและนาคะประทีปได้เลือกเฟ้นถ้อยคำได้งดงามจับใจเหลือเกิน

แต่แท้จริงแล้ว กามนิตเป็นผลงานของกวีและนักเขียนเอกระดับโลก คือ คาร์ล ออดอล์ฟ เจลลึรูป (Karl Adolph Gjellerup) ชาวเดนมาร์ก ซึ่งเคยได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณคดีเมื่อปี พ.ศ.2460 นวนิยายเรื่องนี้เดิมทีชื่อ Der Pilger Kamanita ในภาษาเยอรมัน และต่อมา จอห์น อี โลจี (John E. Logie) ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อ The Pilgrim Kamanita ส่วนในพากย์ไทยนั้น แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษอีกที

Vasitthi-Guru_Hem.jpg

สาววาสิฏฐีในจินตนาการของครูเหม เวชกร (ข้อความบรรยายภาพ : "กามนิตเสียวที่ชั่วหัวใจดังถูกศร ขณะที่คราหนึ่งนางได้แลมาสบตากัน")

Kamanita-cartoon.jpg

หนุ่มกามนิตในรูปแบบการ์ตูนร่วมสมัย

ในแง่เนื้อหาและคติสอนใจ แต่ละท่านอาจจะมีภาพประทับใจแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็น "ที่ได้มีความรัก ที่นั่นมีความทุกข์" ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสให้โอราบทแก้ววาสิฏฐี หรือ "เราหยุดแล้ว ท่านควรหยุดนิ่งเสียด้วย" ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสกับจอมโจรของคูลิมาลซึ่งพยายามวิ่งไล่ตาม แต่เร่งฝีเท้าเท่าไรก็ตามไม่ทัน

สำหรับคนที่กำลังมีความรัก อาจจะซึ้งกับอมตะวาจาของวาสิฏฐีที่ตอบแก้คำกล่าวของโสมทัตต์ที่ว่า ความรักของกามนิตเปรียบดั่งสีแดงของดอกไม้ว่า

"ท่านโสมทัตต์ ท่านเข้าใจผิดถนัด ความรักของฉันจะเปรียบด้วยสีดอกไม้อะไร ๆ ไม่ได้ เพราะฉันได้ยืนยันแล้วว่า ความรักที่แท้จริง ไม่ใช่สีแดง ย่อมมีสีดั่งสีนิลเหมือนดั่งสีศอกิระ เมื่อทรงดื่มพิษร้ายเพื่อรักษาโลกไว้ให้พ้นภัย ความรักแท้จริงต้องสามารถต้านทานพิษแห่งชีวิต และต้องเต็มใจยอมลิ้มรสที่ขมขื่นที่สุด เพื่อเสียสละให้ผู้ที่เรารักคงชีพอยู่ และเพราะความขมขื่นที่สุดนี้ ความรักย่อมเต็มใจเลือกเอาสีนิลคือความขมขื่นไว้ ดีกว่าจะเลือกเอาสีอื่น คือ มุ่งแต่จะหาความบันเทิงสุขอย่างเดียว"

ส่วนคนที่เขินอาย จริตชอบโต้เถียง ก็อาจจะสะกิดใจคำกล่าวของวาสาครพ (वाद-श्च-सप) อาจารย์ของกลุ่มโจรของคูลิมาลซึ่งสอนไว้ว่า ฆ่าคนหรือสัตว์ไม่บาป เพราะว่า

"ถ้าข้าพเจ้าตัดหัวคนหรือหัวสัตว์ ดาบของข้าพเจ้าฟันเข้าไปในระวางอนุปรมาณูอันแยกไม่ได้ เพราะอนุปรมาณูนี้มีลักษณะแยกไม่ได้โดยแท้ ดาบของข้าพเจ้าจึงไม่ได้ฟันอนุปรมาณู เพราะฉะนั้น ดาบที่ว่าฟันลงไป จึงเป็นฟันในที่ว่าเปลวระวางอนุปรมาณู ก็ความว่างเปล่าใครเล่าจะเป็นผู้ทำอันตรายได้? เพราะการทำอันตรายในสิ่งที่ไม่มีการทำกับไม่ได้ทำอันตรายในสิ่งใด ๆ"

คำสอนแปลก ๆ แบบนี้ ถูก-ผิด-คิดเอง ก็แล้วกันครับ....

ส่วนที่โดนใจผมอย่างจัง (แต่ยังไม่ถึงชั่วหัวใจ) ก็คือ ตอนที่กามนิตกับวาสิฏฐีไปเกิดเป็นเทพประจำดาวแฝดในพรหมโลก โดยเทพทั้งคู่ได้เฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้จะดูซ้ำและเนิ่นนาน เนื่องจากการสนทนาโต้ตอบกันแต่ละครั้งต้องนับเป็นโกฏิปี ... แต่ในที่สุดทั้งกามนิตและวาสิฏฐีก็ได้ประจักษ์ด้วยตนเองว่า

"สูงลิ่วไปจนถึงความสว่างอันล้ำเลิศแห่งสวรรค์ มีเกิดแล้วก็มีดับ
จงรู้ได้เถิดว่า ความเป็นไปในอนาคตนั้นแล ย่อมดับเสียจนกระทั่งรัศมีมหาพรหม"

ซึ่งเป็นไปตามคำตรัสของพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉะนั้นแล

ประตูลืมอดีตอื่น

ขอแนะนำหนังสือ กามนิต (ฉบับสมบูรณ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
จัดพิมพ์โดยมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป (ISBN 974-7449-49-8) แต่ถ้ายังหา
หนังสือไม่ได้ ลองไปอ่านเรื่องเต็ม ๆ ได้ที่

<http://www.khonnaruk.com/html/book/lituration/kamanita/kamanita-index.html> (ตรงคำว่า lituration สะกดอย่างนี้จริง ๆ ในเว็บ)

ส่วนใครอยากรู้จัก ครูเหม เวชกร โปรดอ่านจากนิตยสารสารคดี ปีที่ 16 ฉบับที่
188 ตุลาคม 25434 ไปรษณูปก "เหม เวชกร จิตรกรไร้สำนักเรียน ช่างเขียนนอกสถาบัน"

Vasitthi_on_Lotus.jpg